

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ З
ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ
МСФЗ №3

Вказівки щодо експорту,
імпорту та вивільнення агентів біологічної
боротьби та інших корисних організмів
(2005)

Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин
Продовольча та сільськогосподарська організація
Об'єднаних націй (ФАО)
Рим

ЗМІСТ

ПРИЙНЯТТЯ	36
ВСТУП	36
Сфера застосування	36
Посилання	36
Визначення	37
Опис вимог	37
ІСТОРІЯ ПИТАННЯ	37
Ціль стандарту	39
ВИМОГИ	40
1. Призначення відповідального органу і опис загальних обов'язків	40
1.1 Сторони, які домовляються	40
1.2 Загальні обов'язки	40
2. Аналіз фітосанітарного ризику	41
3. Обов'язки договірних сторін щодо імпорту	41
3.1 Обов'язки імпортуючої договірної сторони	41
3.2 Обов'язки НОКЗР експортуючої сторони	43
4. Обов'язки імпортера відносно документації щодо імпорту	43
4.1 Вимоги документації відносно організмів-мішеней	43
4.2 Вимоги документації відносно агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів	44
4.3 Вимоги документації відносно потенційних загроз екстрених дій	44
4.4 Вимоги документації відносно досліджень в карантинних умовах	45
5. Обов'язки експортера	45
5.1 Особливі обов'язки відносно організмів, призначених для наводняючого випуску	45
6. Обов'язки НОКЗР або іншого відповідального органу імпортуючої сторони при імпорті	46
6.1 Нагляд	46
6.2 Карантин	46
6.3 Випуск	46

7	Обов'язки НОКЗР або іншого відповідального органу	
	перед випуском, під час і після нього	46
7.1	Випуск	46
7.2	Документація	47
7.3	Моніторинг і оцінка	47
7.4	Експертні заходи	47
7.5	Зв'язок	47
7.6	Повідомлення	47

ПРИЙНЯТТЯ

МСФЗ № 3 вперше був прийнятий 28-ою Сесією Конференції ФАО в листопаді 1997 року з назвою «Кондуїт з імпорту і випуску екзотичних агентів біологічної боротьби». Перший перегляд даного стандарту був прийнятий Тимчасовою Комісією з фітосанітарних заходів в квітні 2005 року в якості діючого стандарту МСФЗ № 3 (2005 рік).

ВСТУП

Сфера застосування

Діючий стандарт представляє керівництво (кодекс поведінки) з управління ризиком, пов'язаний з експортом, перевезенням, імпортом і вивільненням агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів. Стандарт перераховує відповідні зобов'язання договірних сторін в рамках МКЗР («сторони, які домовляються»), Національних організацій із захисту рослин (НОКЗР) та інших відповідальних органів, імпортерів та експортерів (як описується в стандарті). Стандарт розглядає агентів біологічної боротьби, здатних до відтворення (включаючи паразитоїдів, хижаків, паразитів, нематод, фітофагів, і патогенів, таких як гриби, бактерії і віруси), а також стерильних комах та інших корисних організмів (таких як мікоризи і запилювачі), і охоплює також ті організми, які запаковані або сформовані у вигляді комерційного продукту. Є також положення стандарту, які стосуються імпорту чужорідного походження агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів для досліджень в карантинних установах.

Сфера дії даного стандарту не включає в себе живі модифіковані організми, питання пов'язані з реєстрацією біопестицидів, а також мікробіологічних агентів, призначених для боротьби з хребетними шкідливими організмами.

Посилання

Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, включаючи аналіз ризику для навколишнього середовища і ризику, які несуть модифіковані організми, 2004. МСФЗ № 11, ФАО, Рим.

Глосарій фітосанітарних термінів, 2004. МСФЗ № 5, Рим.

Конвенція з біологічної різноманітності, 1992. КБР, Монреаль.

Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997. ФАО, Рим.

Повідомлення про шкідливі організми, 2002. МСФЗ № 17, ФАО, Рим.

Керівництво (інструкція, руководство) з аналізу фітосанітарного ризику, 1996. МСФЗ № 2, ФАО, РИМ.

Керівництво (інструкція) з переліку регульованих шкідливих організмів, 2003. МСФЗ № 19, ФАО, Рим.

Керівництво (інструкція) з фітосанітарної системи регламентації імпорту, 2004. МСФЗ № 20, ФАО, Рим.

Керівництво (інструкція) з фітосанітарних сертифікатів, 2001. МСФЗ № 12, ФАО, Рим.

Визначення

Визначення фітосанітарних термінів, використаних в даному стандарті, можна знайти в МСФЗ № 5 («Глосарій фітосанітарних термінів»).

Опис вимог

Даний стандарт направлений на спрощення безпечного експорту, перевезення, імпорту та вивільненню агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів. Сторони, які домовляються, Національні організації із захисту рослин (НОКЗР) та інші відповідальні органи, імпортери і експортери повинні дотримуватись пов'язаних з цим обставини.

Договірні сторони або уповноважені ними органи повинні розглядати і використовувати відповідні фітосанітарні заходи відносно експорту, перевезення, імпорту та вивільненню агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів, і у випадку необхідності, видавати відповідні імпортні дозволи.

Як описується в даному стандарті, НОКЗР або інші відповідні органи повинні:

- проводити аналіз фітосанітарного ризику для агентів біологічної боротьби або для інших корисних організмів до імпорту та вивільнення;
- забезпечувати при проведенні сертифікації на експорт виконання фітосанітарних імпортних вимог імпортера договірної сторони;
- у випадку необхідності, отримувати, надавати і оцінювати документацію відносно експорту, перевезення, імпорту та вивільненню агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів;
- забезпечувати, щоб агенти біологічної боротьби та інші корисні організми поміщалися або одразу прописувались карантинні умови або умови масового розведення, чи, у випадку необхідності, направлялися безпосередньо для вивільнення у навколишнє середовище;
- підтримувати моніторинг вивільнення агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів з метою оцінки їх впливу на організми-мішені і на організми які не являються мішенями.

Обов'язки експертів і рекомендації включають забезпечення відповідного вантажу з агентами біологічної боротьби та іншими корисними організмами фіто санітарним вимогам імпортуючої сторони, які стосуються справи міжнародних угод, безпечну відправку вантажу, а також надання необхідної документації, відносно агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів.

Обов'язки імпортерів, і рекомендації їм включають надання НОКЗР, або іншому відповідному органу імпортованої сторони необхідної документації, стосовно шкідливого(- их) організму(- ів)мішені(- ей) і агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів.

ІСТОРІЯ ПИТАННЯ

Основною метою Міжнародної Конвенції із захисту рослин (МКЗР) забезпечення спільних та ефективних дій, направлених на попередження інтродукції і поширення шкідливих організмів, які пошкоджують рослини і рослинні продукти, і сприяння

прийняттю відповідних заходів, направлених на боротьбу з ними (Стаття 1 МКЗР, 1997). В цьому контексті положення МКЗР розповсюджуються на будь-який організм, який може слугувати місцем прикриття шкідливих організмів чи сприяти їх поширенню, особливо в тих випадках, коли справа стосується міжнародних перевезень (Стаття 1 МКЗР, 1997).

МКЗР (1997) включає наступні положення відносно регулювання агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів. Стаття VII.1 наголошує: *«з метою запобігання інтродукції і/або поширення регульованих шкідливих організмів на свою територію сторони, які домовляються мають суверенне право регулювати ввіз рослин, рослинних продуктів та інших об'єктів регулювання згідно відповідних міжнародних угод і з цією метою можуть: ...*

(в) забороняти або обмежувати проникнення регульованих шкідливих організмів на їх;

(г) забороняти або обмежувати завезення на свою територію агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів, корисних організмів, маючих фітосанітарне значення для їх території.»

МСФЗ № 20 («Керівництво з фітосанітарної системи імпорту») містить посилання відносно регулювання агентів біологічної боротьби і безпосередньо, розділ 4.1, говорить про те, що: *«імпортовані товари, які підпадають під дію регламентації, яка являє собою матеріали, які можуть бути заражені або забруднені регульованими шкідливими організмами... нижче наведені приклади під карантинних матеріалів: шкідливі організми і агенти біологічної боротьби»).*

Теперішній перегляд міжнародного стандарту з фітосанітарних заходів, також дає рекомендації для безпечного використання агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів. В деяких випадках можна припускати, що область дії даного керівництва виходить за рамки дії МКЗР і її положень, описаних вище. Наприклад, не дивлячись на те, що першочерговий контекст даного стандарту стосується фітосанітарії, «безпечне» використання, як згадується в стандарті, повинно розумітися в більш широкому сенсі, тобто повинно розглядатися також мінімізація іншого, не фітосанітарного, негативного впливу.

Фітосанітарні розуміння можуть стосуватися можливості того, що нещодавно інтродуковані агенти біологічної боротьби можуть зачіпати інші організми, які не є мішенями, що, надалі, приведуть до негативного впливу на видовий склад або здоров'я рослин в місцях поширення або екосистемах.

Однак це не означає, що які-небудь аспекти даного стандарту, так чи інакше змінює сферу застосування або обов'язки в рамках самої МКЗР, які мають місце в новому переглянutoму тексті МКЗР (1997), або продовження в будь-якому МСФЗ.

Структура діючого переглянutoго стандарту в загальних рисах повторює структуру попереднього МСФЗ № 3, і його зміст, засновується головним чином на управлінні ризиком, пов'язаними з використанням агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів. Визнається, що існуючі з аналізу фітосанітарного ризику (МСФЗ № 2: «Керівництво з аналізу фітосанітарного ризику» і МСФЗ № 11: «Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, включаючи аналіз ризику для навколишнього середовища і ризику наданого живими модифікованими організмами», 2004) являють собою фундамент щодо процесу проведення оцінки фітосанітарного ризику для навколишньої середовища, і даний аспект включає в себе екологічні, питання з використанням агентів біологічної боротьби.

МКЗР (1997) приймає до уваги прийняті на міжнародному рівні принципи, які регулюють охорони навколишнього середовища («Вступна частина»). Дані принципи допомагають прийняттю відповідних фітосанітарних заходів (Стаття I.I). При проведенні аналізу фітосанітарного ризику відповідно до діючих і до відповідних МСФЗ, а також при розробці і прийнятті відповідних фітосанітарних заходів, договірні сторони повинні розглядати потенціал для більш широких впливів на навколишнє середовище, в результаті випуску агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів (наприклад вплив на безхребетних, які не являються мішенями).

Більша частина даного стандарту основана на припущеннях, що агент біологічної боротьби або інший корисний організм сам може бути потенційно шкідливим організмом, і в цьому випадку застосовується Стаття VII.I в МКЗР (1997) оскільки, сторони, які домовляються можуть забороняти чи обмежувати проникнення регульованих шкідливих організмів на їх території. В деяких ситуаціях, агенти біологічної боротьби та інші корисні організми можуть виступати в ролі носіїв і шляхів поширення шкідливих для рослин організмів гіперпаразитоїдів, гіперпаразитів і етномопатогенів. В цьому сенсі, агенти біологічної боротьби та інші корисні організми можуть розглядатися в якості під карантинних матеріалів, як вказано в Статті VII. 1 МКЗР і МСФЗ № 20 – «Керівництві з фіто санітарної системи регламентації імпорту».

Ціль стандарту

Цілі діючого стандарту наступні:

- забезпечити безпечний експорт, перевезення, імпорт і випуск агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів, надаючи керівництва для всіх зацікавлених державних і приватних органів шляхом розробки національного законодавства держав, в тому випадку, якщо воно відсутнє;
- роз'яснити необхідність співпраці між імпортуючими і експортуючими країнами, для того щоб:

- вигоди, отримані від використання агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, досягала з мінімальними небажаними наслідками;
- сприяти методам, які забезпечують ефективне і безпечне використання на ряду з мінімізацією ризику для навколишнього середовища через неправильне ставлення або використання.

Дане керівництво в підтримку вказаних цілей включає положення, які:

- сприяє відповідальним практикам торгівлі;
- допомагають країнам розробляти регламентації з обережного ставлення, оцінки і використання агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів;
- надаються рекомендації з управління ризиком з метою безпечного експорту, перевезення, імпорту і випуску агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів;
- сприяють безпечному використанню агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів.

ВИМОГИ

1. Призначення відповідального органу і опис загальних обов'язків

1.1. Сторони договору

Сторони, які домовляються повинні визначити орган з відповідними компетенціями (як правило свої НОКЗР), який відповідає за експортну сертифікацію і регулює імпорту або агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, підлягають відповідним фітосанітарним заходам і процедурам.

Сторони, які домовляються повинні мати достатні умови і причини для використання відповідних фітосанітарних заходів при експорті, імпорту або поширенню агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів.

1.2. Загальні обов'язки

НОКЗР чи інший відповідальний орган повинні встановлювати процедури з виконання іншого стандарту, які враховують проведення оцінки, яка відноситься до питання документації, вказаної в розділі 4.

НОКЗР або інший відповідальний орган повинні:

- проводити аналіз фітосанітарного ризику до імпорту чи вивільнення агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів;
- забезпечувати дотримання регламентацій країною імпортером при проведенні сертифікації на експорт;
- відповідним чином надавати і оцінювати документацію, яка відноситься до експорту, перевезенню, імпорту або випуску агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів;
- забезпечувати, щоб агенти біологічної боротьби та інші корисні організми поміщалися або одразу в виписані карантинні умови масового розведення чи випускалися в навколишнє середовище;
- забезпечувати, щоб імпортери і, за необхідністю, експортери виконували свої зобов'язання;
- враховувати можливі впливи на навколишнє середовище, такі як вплив на безхребетних, які не є мішенями.

НОКЗР або інший відповідальний орган повинні дотримуватись зв'язку і, за необхідності, координувати свою роботу із зацікавленими сторонами, включаючи інші НОКЗР чи інші компетентні органи, за такими позиціями, як:

- характеристика агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів;
- оцінка ризику, включаючи ризик для навколишнього середовища;
- етикетування, пакування і зберігання під час перевезення;
- процедури відправки та звернення;
- розподілення та торгівля;
- вивільнення;
- оцінка ефективності;
- обмін інформацією;
- виникнення неочікуваних і/або ситуацій, які можуть нанести шкоду, включаючи прийняття заходів з виправлення ситуації.

2. Аналіз фітосанітарного ризику.

НОКЗР імпортуючої країни повинна визначити, чи потрібні по відношенню організму проведення аналізу фітосанітарного ризику (АФР). НОКЗР або інший відповідальний орган можуть також бути відповідальними за забезпечення дотримання інших національних законодавчих вимог, які, однак, можуть не бути обов'язковими в рамках МКЗР.

Оцінка фітосанітарного ризику повинна проводитись відповідно до МСФЗ № 2 («Керівництво з аналізу фітосанітарного ризику») і/або стадією 2 МСФЗ №11 («Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, включаючи аналіз ризику для навколишнього середовища і ризику, який несуть модифіковані організми», 2004), беручи до уваги невизначеності і потенційні наслідки для навколишнього середовища, як вказано в даних стандартах.

Додатково до проведення оцінки фітосанітарного ризику, договірні сторони також повинні брати до уваги можливість впливу на навколишнє середовище, такий як вплив на безхребетних, які не являються мішенями.

Більшість договірних сторін вимагає, щоб АФР був проведений до імпорту, і технічне обґрунтування, як вписано в МСФЗ № 20 («Керівництво з фітосанітарної системи регламентації імпорту»), отримано, наприклад, за АФР, необхідно для того, щоб визначити, чи повинні шкідливі організми регулюватися, а також встановити жорсткість фітосанітарних заходів проти них. В тому випадку, коли оцінка фітосанітарного ризику по відношенню до запропонованого організму не була прийнята або завершена до імпорту, вона повинна бути завершена до вивільнення (см. Розділ 7). Тим не менш, визнається, що може виникнути необхідність імпорту агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів для дослідів і оцінки в безпечних умовах ізоляції до вивільнення. МСФЗ № 20 також вказує, що сторони, які домовляються можуть заключити спеціальне погодження для імпорту агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів для наукових досліджень, і що такий імпорт може бути дозволений при умові прийняття адекватних заходів безпеки. НОКЗР повинна бути готова до подібного імпорту, передбачаючи, при необхідності, повний АФР у відповідності з МСФЗ № 11 («Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, включаючи аналіз ризику для навколишнього середовища і ризику, який несуть живі модифіковані організми», 2004) буде проведений до вивільнення. Якщо виявлені не фітосанітарні ризики, при необхідності, щодо них повинні бути проінформовані інші відповідні органи для прийняття можливих заходів.

Може бути доцільним провести подальші наукові дослідження в країні експортерів щодо імпорту агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів з метою перевірити точність і надійність проведеної оцінки ризику. На ряду з іншими варіантами, і у випадку необхідності, НОКЗР та інші відповідальні можуть розглядати можливість проведення таких наукових досліджень, в співпраці з органами країни експортеру і у відповідності з процедурами і регламентаціями, які відносяться до справи.

3. Обов'язки договірних сторін щодо імпорту

3.1. Обов'язки імпортуючої договірної сторони

Імпортуючи договірна сторона або її НОКЗР або інший відповідальний орган повинні:

Сприяти усвідомленості щодо діючого стандарту і його виконанню, а також встановлювати необхідні фітосанітарні заходи, які регулюють імпорт, перевезення та вивіль-

нення агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів в своїй країні, і забезпечувати їх ефективне виконання.

Оцінювати документацію, надану імпортером (див. розділ 4), про шкідливі організми-мішені і про агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, відносно рівня прийнятного ризику. Договірні сторони повинні встановлювати адекватні фітосанітарні заходи відносно імпорту, перевезенню, карантинних вимог (включаючи погодження умов для досліджень, а також фітосанітарні заходи щодо ізоляції і знищення) або вивільнення агентів біологічної боротьби, відповідно до проведеної оцінки ризику. Якщо агент біологічної боротьби або інший корисний організм вже присутній в країні, регулювання може бути необхідне тільки з метою забезпечення відсутності забруднення чи зараження даного організму, або ж для того, щоб схрещення з місцевими генотипами того ж виду не призводило до нових фітосанітарних ризиків. Широкомасштабне вивільнення може бути обмежене саме з цих причин.

Випускати регламентації, які констатують вимоги, які повинні виконуватися експортованою країною, експортером та імпортером. При необхідності, вони можуть поширюватися на:

- оформлення супроводжуючого офіційного документу (імпортного дозволу чи ліцензії);
- фітосанітарну сертифікацію, відповідно до МСФЗ № 12 – «*Керівництво з фітосанітарних сертифікатів*» ;
- спеціальний сертифікований документ;
- офіційну ідентифікацію організмів під час карантину і надання довідкової особи;
- специфікацію джерела походження агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, включаючи, при можливості, походження і/або місця виробництва;
- заходи застереження, які повинні бути прийняті проти потрапляння природних ворогів агента біологічної боротьби або іншого корисного організму, а також для попередження загострення чи зараження;
- вимоги до пакування під час транспортування і зберігання;
- процедури видалення упаковки;
- засоби, підтвердження достовірності документації;
- засоби, підтвердження вмісту вантажів;
- умови, при яких упаковка може відкриватися;
- виділення пунктів ввезення;
- визначення особи чи організації, які повинні отримати вантаж;
- вимоги до умов, в яких агенти біологічної боротьби або інші корисні організми можуть утримуватися.

Забезпечувати, щоб були в дії процедури документації:

- аналіз фітосанітарного ризику;
- імпорту (дійсності дат походження);
- догляд, розведення чи розмноження;
- вивільнення (кількість вивільнення, дата, місце проведення) та
- інших важливих даних.

Не дивлячись на те, що права власності на ці дані повинні бути захищені, у випадку, коли це необхідно, такі документи можуть бути доступні науковій громаді та суспільству.

У випадку необхідності, забезпечити ввезення вантажів, і, якщо необхідно, їх обробку в карантинних приміщеннях. Якщо країна не має безпечних карантинних приміщень,

може бути розглянуто можливість імпорту через карантинну станцію третьої країни, визнану імпортованою договірною стороною.

розглядати (за допомогою аналізу фітосанітарного ризику) ризик інтродукції інших організмів, пов'язаних з агентами біологічної боротьби або іншими корисними організмами. Реакція на цей ризик (не випускаючи з виду принципи необхідності і мінімального впливу) повинна включати фітосанітарні заходи, які потребують утримання культур імпортованих агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів в карантині перед вивільненням. Розведення під час як мінімум одного покоління може допомогти в забезпеченні чистоти культури і її свободи від паразитів і патогенів або супутніх шкідливих організмів, а також в полегшенні офіційної ідентифікації. Це найбільш цілеспрямовано у тим випадках, коли агенти біологічної боротьби або інші корисні організми були зібрані в природному середовищі існування (місці поширення).

за можливості, забезпечити збір в колекції офіційно ідентифікованих довідкових організмів імпортованих агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів (і рослини(- н)- господаря(- ів), за необхідності). Бажано, якщо це можливо, забезпечити серію екземплярів, в якій була б представлена природна змінність.

У випадку застосування техніки стерильної комахи (ТСК), маркувати, за можливості, стерильну комаху для того, щоб відрізнити її від природної комахи.

Приймаючи до уваги результати аналізу фітосанітарного ризику (згідно з принципами необхідності і мінімального впливу), а також результати першого імпорту або вивільнення, розглядати можливість звільнення подальшого імпорту того ж агента біологічної боротьби або іншого корисного організму від деяких або усіх імпортних вимог. Можливість опублікування списків дозволених і заборонених агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів повинна бути також розглянута. За необхідності, агенти біологічної боротьби, які заборонені, повинні бути включені в переліки регульованих шкідливих організмів (які складаються і оновлюються договірними сторонами відповідно до МККР (1997) і МСФЗ № 19 – «Керівництво з переліків регульованих шкідливих організмів»).

3.2. Обов'язки НОКЗР країни експортера

НОКЗР країни експортера повинна забезпечити, щоб були виконані фітосанітарні імпортні вимоги країни імпортера і щоб фітосанітарні сертифікати були оформлені відповідно до МСФЗ № 12 – «Керівництво з фітосанітарних сертифікатів» в тому випадку, якщо вони вимагаються країною імпортером стосовно вантажів з агентами біологічної боротьби або іншими корисними організмами, і якщо вони розглядаються як потенційно шкідливі організми, або як шляхи поширення шкідливих організмів, пошкоджуючих рослини. НОКЗР закликають слідувати відповідним елементам даного стандарту в тому випадку, якщо країна-імпортер не має законодавчих актів відносно імпорту агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів.

4. Обов'язки імпортера відносно документації щодо імпорту

4.1. Вимоги до документації відносно організмів-мішеней

До першого завозу, імпортер агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів повинен надати інформацію, яка необхідна НОКЗР або іншим відповідальним органам договірної сторони імпортера. Для всіх агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів ця інформація включає точне визначення організму(- ів)-мішені(- ей), як правило, на рівні виду.

Якщо імпортований агент біологічної боротьби використовується для боротьби з шкідливим організмом, інформація про шкідливий організм-мішень може включати наступне:

- його поширення в світі і ймовірне походження;
- відомі дані про його біологію та екологію;
- доступна інформація відносно його економічного значення і впливу на навколишнє середовище;
- можливі переваги і будь-які протиріччя, які супроводжують використання агентів біологічної боротьби;
- відомі природні вороги, антагоністи та інші агенти біологічної боротьби або конкуренти шкідливого організму-мішені, вже властиві чи використовувані в запропонованій зоні поширення чи інших частинах світу.

Інша інформація про всіх агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, яка має значення для АФР, може також запитуватися НОКЗР або іншим відповідальним органом договірної сторони імпортера.

4.2. Вимоги до документації відносно агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів

До першого завозу, імпортер агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів повинен погодити з експортером надання НОКРЗ або іншому відповідальному органу договірної сторони імпортера документації, яка супроводжується відповідними науковими посиланнями, з інформацією про імпортера агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, яка включає:

- достатньо повну характеристику агента біологічної боротьби або іншого корисного організму, яка дозволяє провести його точну ідентифікацію, як мінімум, до рівня виду;
- резюме всієї доступної інформації, про походження, поширення в світі, біології, природних ворогів, надпаразитів і діях в зоні його поширення;
- доступну інформацію про харчову спеціалізацію (частково, список пошкоджених господарів) агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів і будь-які потенційні загрози, які шкідливі для господарів, які не є мішенями;
- опис природних ворогів агенту і його можливі забруднюючі, а також процедур з їх виключення з лабораторних культур. Цей опис включає, якщо це відповідає конкретному випадку, процедури точної ідентифікації і, якщо необхідно, видалення з культури господаря, на якому агент біологічної боротьби або інший корисний організм розводились. Інформація про всі фітосанітарні заходи, прийняті до перевезення, також повинні бути надані.

4.3. Вимоги до документації відносно потенційних загроз і екстрених дій

До першого завозу, імпортер агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів зобов'язується надати НОКЗР або іншому відповідальному органу документацію, в якій:

- відмічають потенційну шкоду для здоров'я і аналізують ризики, які являють загрозу для персоналу, який може піддаватись негативним впливам під час роботи з агентами біологічної боротьби або іншими корисними організмами в лабораторії, при розведенні і в умовах застосування;

– детально описуються плани екстрених дій або існуючих процедур на той випадок, якщо агент біологічної боротьби або інший корисний організм виявлять неочікувані негативні властивості.

4.4. Вимоги до документації відносно дослідів в карантинних умовах

Імпортёр агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, запропонованих для дослідів в карантинних умовах, повинен надавати максимум інформації, вказаної в пунктах 4.1 – 4.3. Однак визнається, що зібрані в природних умовах організми, імпортовані дослідниками під час перших перевезень потенційних агентів біологічної боротьби, можуть не бути описані точно відносно їх таксонометричної належності, спектру господарів, впливу на організми, які не є мішенями, поширення біології, впливу в зоні поширення і т.д. Дана інформація буде визначена після того, як кандидати в агенти біологічної боротьби будуть вивчені в умовах карантинної безпеки.

Дослідник повинен також надати наступну інформації, стосовно вибору карантинних умов і устаткування для майбутньої роботи:

- природу матеріалу, запропонованого для ввезення;
- тип дослідження, яке має бути проведено;
- достатній опис умов ізоляції (включаючи безпеку, а також компетентність і кваліфікацію персоналу);
- екстрений план, який буде виконаний за умов, якщо організм зможе поширитися за умови ізоляції.

Подібна інформація може бути затребувана НОКЗР або іншим відповідальним органом до надання дозволу на проведення досліджень. НОКЗР або інший відповідальний орган можуть перевірити точність наданої документації і вивчити приміщення і устаткування і можуть, за необхідності, вимагати модифікації.

5. Обов'язки експортера

Експортеру агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів рекомендується забезпечити, щоб:

- забезпечити всі фітосанітарні імпорتنі вимоги, вказані в регламентаціях країни імпортера чи в імпортному дозволі (див. також розділ 3.2., який описує пов'язані з цим обов'язки НОКЗР);
- вантаж супроводжувався всією необхідною документацією;
- упаковка була безпечною і попереджувала проникнення на зовні;
- організми, використані для ТСК, були оброблені, до необхідного рівня для цілей ТСК (наприклад, використання опромінення з необхідною мінімальною поглинаючою дозою). Використана(- і) обробка(- и) і показник ефективності також повинні бути надані в документації.

5.1. Особливі обов'язки відносно організмів, призначених для всеохоплюючого вивільнення

Експортери агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, які використовуються для всеохоплюючого вивільнення, повинні надати документацію відносно

прийнятих заходів для обґрунтування того, що рівні забруднення, прийнятні для НОКЗР країни-імпортера або іншого відповідального органу, не перевищують.

6. Обов'язки НОКЗР або іншого відповідального органу договірної сторони імпортера під час імпорту

6.1. Огляд

У випадку необхідності (див. розділ 3.1.5.) після перевірки документації, повинен проводитись огляд в офіційно назначеному карантинному закладі.

6.2. Карантин

НОКЗР повинна забезпечувати, щоб агенти біологічної боротьби або інші корисні організми, за необхідності, утримувалися і розводилися в карантинних умовах (див. 3.1.6.), до тих пір, поки це є необхідним.

6.3. Вивільнення

НОКЗР або інший відповідальний орган можуть дозволити передачу агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів безпосередньо для вивільнення в тому випадку, якщо всі умови (особливо, викладені в розділі 3) були виконані, і надані необхідні документовані докази (див. розділ 4).

7. Обов'язки НОКЗР або іншого відповідального органу перед вивільненням, під час і після нього

До вивільнення, НОКЗР або інші відповідальні органи закликаються повідомляти подробиці запланованого вивільнення, який може вплинути на сусідні країни. З метою сприяння спільному використанню інформації, подробиці запланованих вивільнень також можуть бути доведені до відповідних НОКЗР до вивільнення.

Якщо аналіз фітосанітарного ризику не був проведений до імпорту відповідно до МСФЗ № 2 («*Керівництво аналізу з фітосанітарного ризику*») і/або МСФЗ № 11 («*Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, включаючи аналіз ризику для навколишнього середовища і ризику, який несуть з собою живі модифіковані організми*» 2004), тоді він має бути проведений до вивільнення, приймаючи до уваги невизначеності, як вказується в даних стандартах. Додатково до проведення оцінки фітосанітарного ризику, договірні сторони повинні також розгляда-ти можливі впливи на навколишнє середовище, такі як вплив на безхребетних, які не є мішенями.

НОКЗР або інший відповідальний орган можуть перевірити ефективність обробки(-ок) з стерилізації до вивільнення стерильних комах.

7.1. Вивільнення

НОКЗР або інший відповідальний орган повинні санкціонувати і проводити перевірку офіційних вимог, пов'язаних з вивільненням агентів біологічної боротьби або інших

корисних організмів, частково, вимог, відносно обмежень вивільнення тільки певними зонами. Ця перевірка може використовуватись для того, щоб коректувати вимоги відносно імпорту чи вивільнення організму.

7.2. Документація

Документація, достатня для відстеження робіт з вивільнення агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, повинна підтримуватися НОКЗР або іншим відповідальним органом.

7.3. Моніторинг та оцінка

НОКЗР або інший відповідальний орган можуть слідкувати за вивільненням агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, щоб оцінити вплив на організми-мішені і організми, які не являються мішенями і, за необхідності, адекватно реагувати. В деяких випадках, ці спостереження повинні включати систему маркування, щоб полегшити розпізнавання агентів біологічної боротьби (наприклад стерильних комах) або інших корисних організмів, порівнюючи з організмом в його природному стані в природному середовищі.

7.4. Екстрені заходи

НОКЗР або інший відповідальний орган договірної сторони імпортера відповідальні за розробку або прийняття екстрених планів чи процедур, які, у випадку необхідності і, за необхідності, забезпечувати їх виконання та інформування всіх зацікавлених сторін.

7.5. Зв'язок

НОКЗР або іншому відповідальному органу рекомендується забезпечувати, щоб місцеві користувачі і постачальники агентів біологічної боротьби або інших корисних організмів, а також фермери, організації фермерів та інші зацікавлені сторони, були своєчасно і достатньо проінформовані і навчені відповідним заходам з використання агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів.

7.6. Повідомлення

Договірні сторони повинні використовувати всі обов'язки з проведення в рамках МКЗР, наприклад, в тих випадках, коли організм, використовуваний як агент біологічної боротьби або інший корисний організм, виявляє властивості шкідливого організму.